

Vergi Uyumu Konusundaki Makalelerin Web of Science Veri Tabanına Dayalı Bibliyometrik Analizi

Hamdi Furkan Günay¹

BIBLIOGRAPHY

Bibliyografi

MAKALE BİLGİSİ

Gönderme: 02.05.2023

Düzeltilme : 20.07.2023

Kabul : 05.10.2023

Yayın : 30.12.2023

iThenticate benzerlik oranı: %7

JEL Kodu:

H20, H26, C89

Anahtar Kelimeler:

Vergi Uyumu,
Bibliyometrik Analiz,
Bibliometrix

Ö Z E T

Vergi uyumuna yönelik tartışmalar uzun süredir devam etmekte ve ilgili yazın farklı disiplinlerden araştırmacıların katkılarıyla zenginleştirilmeye devam etmektedir. Bu yönüyle vergi uyumu uzun yıllardır olduğu gibi gelecekte de araştırmacılar için ilgi çekici bir çalışma alanı olma özelliğini korumaktadır. Buna karşın literatür incelendiğinde vergi uyumu araştırmalarının genel eğilim ve özelliklerini ortaya koyan çalışma sayısı oldukça sınırlıdır. Bu araştırmanın amacı Web of Science veri tabanında indekslenen vergi uyumu çalışmalarının bibliyometrik analizini yapmaktır. Bu doğrultuda 1982-2023 yılları arasında yayınlanmış 829 makale, RStudio programında “biblioshiny” paketiyle analiz edilmiştir. Yapılan analiz kapsamında vergi uyumu çalışma alanında yayın yapan en etkili dergiler, yazarlar, ülkeler, iş birliği durumları, kelime analizleri, tematik harita ve evrim gibi çeşitli bibliyometrik göstergeler sunulmuştur. Alandaki en üretken derginin Journal of Economic Psychology olduğu ve en üretken, en çok atıf alan ve en çok iş birliği gerçekleştiren yazarın ise Erich Kirchler olduğu tespit edilmiştir. Yıllar itibarıyla vergi uyumuna ilişkin makale sayılarında önemli bir artış ivmesi görülmekle birlikte “tax law”, “e-government” ve “economics” konularına son yıllarda yaşanan tematik evrim çalışmayla ulaşılan bazı diğer bulgular arasındadır. Çalışmanın vergi uyumu araştırma alanının genel görünümünün ortaya koyulması ve gelecek araştırmalara yol göstermesi bakımından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Citation: Günay, H. F. (2023). “Vergi Uyumu Konusundaki Makalelerin Web of Science Veri Tabanına Dayalı Bibliyometrik Analizi”. *International Journal of Public Finance*. 8(2), 385 – 408.

<https://doi.org/10.30927/ijpf.1291303>

¹ Assist. Prof. PhD., Gümüşhane University, Türkiye, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0690-4903>, hamdifurkangunay@gmail.com

Bibliometric Analysis of Articles on Tax Compliance Based on Web of Science Database

ARTICLE INFO

Submitted : 02.05.2023
 Revised : 20.07.2023
 Accepted : 05.10.2023
 Available : 30.12.2023

iThenticate similarity score: 7%

JEL classification:

H20, H26, C89

Keywords:

Tax Compliance,
 Bibliometric Analysis,
 Bibliometrix

ABSTRACT

Discussions on tax compliance have been going on for a long time and the related literature continues to be enriched with the contributions of researchers from different disciplines. In this respect, tax compliance remains an interesting field of study for researchers in the future as it has been for many years. On the other hand, when the literature is examined, the number of studies that reveal the general tendencies and characteristics of tax compliance research is quite limited. The aim of this research is to make a bibliometric analysis of tax compliance studies indexed in the Web of Science database. In this direction, 829 articles published between 1982-2023 were analyzed with the "biblioshiny" package in the RStudio program. Within the scope of the analysis, various bibliometric indicators such as the most influential journals, authors, countries, cooperation status, word analysis, thematic map and evolution are presented. It has been found that the most prolific journal in the field is the Journal of Economic Psychology, and the most productive, most cited and most collaborative author is Erich Kirchler. While there has been a significant increase in the number of articles on tax compliance over the years, the thematic evolution in recent years towards "tax law", "e-government" and "economics" are some of the other findings reached by the study. It is thought that the study will be useful in terms of revealing the general view of the tax compliance research area and guiding future research.

Extended Summary

Tax compliance can be defined as the behavior of individuals and other taxable entities in accordance with the spirit of the tax laws and the decisions of the tax administration without any coercion (James and Alley, 2002: 32). When the tax compliance literature is analyzed, it is seen that in the first phase, the researches were handled from the economic axis, but especially since the last quarter century, various factors of psychological and sociological nature have also been frequently examined.

The subject of tax compliance, which has maintained its importance from past to present and will probably continue to do so, has a very large literature and this literature continues to be enriched with the contributions of researchers from different disciplines. This situation necessitates the need to present the general view of the studies on tax compliance.

Bibliometric analysis is one of the most important methods that provide important information about the current status and development of the relevant field by analyzing certain characteristics of publications in the field of research. Bibliometrics investigates the formal properties of information fields using mathematical and statistical techniques (Mora et al., 2017: 5). In other words, bibliometrics is a set of statistical and mathematical methods used to measure and analyze the quality and quantitative characteristics of articles, books and different publications (Durieux & Gevenois, 2010: 342).

The aim of this study is to contribute to the growing tax compliance literature by analyzing the tax compliance literature, which has an important place in the field of economic psychology and finance, through bibliometric method. Accordingly, 829 articles indexed in the Web of Science (WOS) database were analyzed. It is thought that the study may be useful in terms of presenting a broad picture of the tax compliance field, revealing the course of the relevant literature from past to present, identifying research gaps and generating ideas that can serve as motivation for future research. Accordingly, 829 articles indexed in the WOS database and published between 1982 and 2023 were analyzed with the "biblioshiny" package in the RStudio program.

Some studies in the literature have analyzed certain tax types with bibliometric method. Zhang et al. (2016) reviewed the carbon tax literature, Bashir et al. (2021) reviewed the environmental tax literature, and Dhar & Khandelwal (2020) reviewed the goods and services tax literature. In addition, Ya'u & Saad (2021) analyzed the literature on taxation, and Sökmen Gürçam & Tekin (2021) and Yelman (2022) analyzed the literature on tax amnesties. On the other hand, Buele & Guerra (2021) examined the literature on tax evasion and Lagodiienko & Yakushko (2021) analyzed the literature on the digitalization of tax systems.

When the studies on taxation based on bibliometric analysis are examined, it is possible to say that they vary in terms of subject matter, scope of the publications examined, publication period and methodological characteristics. However, there is no study on tax compliance that includes studies indexed in the WOS database in a wide periodic range and conducted with the R program.

In terms of productivity of the journals, there are 341 different journals, of which the Journal of Economic Psychology (54 articles), Ejournal of Tax Research (45 articles) and Journal of Economic Behavior & Organization (36 articles) stand out. Journal of Economic Psychology is also the leader in terms of global citation level and h-index. In terms of authors, Erich Kirchler (41 articles), James Alm (37 articles) and Benno Torgler (20 articles) are the leading authors in terms of both the number of publications and the number of citations received among 1484 different authors contributing to the field.

In terms of the countries of the corresponding authors, the USA, the UK, Australia and Austria are the countries with the highest number of publications. These countries also have a high level of cooperation with other countries in tax harmonization studies. Türkiye, on the other hand, has cooperated with 34 different countries in this context.

As a result of the analysis of author keywords, keywords plus, article title and abstract; it is seen that the expressions "tax compliance", "tax evasion", "tax morale" and "compliance costs" stand out. When the thematic map of author keywords is analyzed, it is seen that the topics of "informal economy", "shadow economy", "smes" and "sales tax compliance" in the isolated section, although less studied from the tax compliance axis, can play a role in enriching the field with future studies. On the other hand, as seen in the thematic evolution graph, the recent shift towards themes such as "tax law", "e-government" and "economics" is also noteworthy.

1. Giriş

Vergi ödemelerinin tam ve zamanında yapılması vergilemenin sahip olduğu fiskal ve fiskal olmayan fonksiyonların gerçekleştirilmesi açısından oldukça önemlidir. Bu bağlamda vergi uyumunun da önemi ortaya çıkmakta ve yüksek bir vergi uyum düzeyinin sağlanabilmesi günümüz modern vergi yönetimlerinin en büyük hedeflerinden biri olarak görülmektedir. Vergi uyumunu arttıracak politikaların inşası ise vergi uyumu olgusunun ve belirleyicilerinin anlaşılmasıyla mümkündür. Dolayısıyla bireyleri vergi ödemeye (ya da ödememe) iten motivasyonların neler olduğu akademik çevrelerin yanı sıra gelir yönetimleri ve hükümetler açısından da oldukça dikkat çekici bir konuyu oluşturmaktadır. Ancak odağında insan olduğu düşünüldüğünde vergi ödeme davranışı çeşitli disiplinlerden beslenen karmaşık bir konuyu ve dolayısıyla vergi uyumu yazını da hala daha keşfedilmeye açık bir alanı meydana getirmektedir.

Vergi uyumu kavram itibarıyla bireylerin ve diğer vergilendirilebilir kuruluşların bir zorlama uygulanmaksızın, vergi yasalarının ruhuna ve vergi idaresinin kararlarına uygun davranması olarak ifade edilebilir (James ve Alley, 2002: 32). Vergi uyumu yazını incelendiğinde ilk evrede araştırmaların ekonomik eksenden ele alındığı ancak özellikle son çeyrek asırdan itibaren psikolojik ve sosyolojik nitelikte çeşitli faktörlerin de sıklıkla inceleme konusu yapıldığı görülmektedir. Ekonomik eksenden yaklaşan araştırmacılar vergi oranı, gelir düzeyi, denetim sıklığı ve ceza oranı gibi dışsal değişkenlere vurgu yaparken, psikolojik eksenden yaklaşan araştırmalar ise vergi hukuku bilgisi, hükümete ve vergilemeye karşı tutumlar, kişisel ve sosyal normlar, adalet gibi faktörlere dikkat çekmektedir (Hofmann vd., 2008: 209). Geçmişten günümüze önemini koruyan ve muhtemelen de korumaya devam edecek bir çalışma alanı niteliğine sahip olan vergi uyumu konusu oldukça geniş bir literatüre sahiptir ve bu literatür farklı disiplinlerden araştırmacıların da katkılarıyla zenginleşmeye devam etmektedir. Bu durum vergi uyumu konusunda yapılmış çalışmaların genel görünümünün ortaya koyulması gereksinimini doğurmaktadır.

Araştırılan alandaki yayınların belirli özelliklerini analiz etmek suretiyle ilgili alanın mevcut durumu ve gelişimine dair önemli bilgiler sunan yöntemlerin başında bibliyometrik analiz gelmektedir. Bibliyometri; matematiksel ve istatistiksel teknikler kullanarak bilgi alanlarının biçimsel özelliklerini araştırmaktadır (Mora vd., 2017: 5). Farklı bir ifadeyle bibliyometri; makalelerin, kitapların ve farklı yayınların kalitesini, niceliksel özelliklerini ölçmek ve analiz etmek için kullanılan bir dizi istatistiksel ve matematiksel bir yöntemdir (Durieux & Gevenois, 2010: 342). Araştırmacılar; makale ve dergi performansında ortaya çıkan eğilimleri, iş birliği modellerini ve araştırma bileşenlerini ortaya çıkarmak ve de mevcut literatürdeki belirli bir alanın entelektüel yapısını keşfetmek gibi çeşitli nedenlerle bibliyometrik analizden yararlanmaktadır (Donthu vd., 2021: 285). Öyle ki bibliyometrik analizler; yayınlar, atıflar, yazarlar, anahtar kelimeler ve kurumlar açısından öne çıkan eğilimleri belirleyerek, bir alan ya da derginin akademik araştırmalarına genel bir bakış sağlamak açısından yararlıdır (Martinez-Lopez vd., 2017: 445).

Bu araştırmanın amacı ekonomik psikoloji ve maliye alanında önemli bir yer tutan vergi uyumu literatürünü bibliyometrik yöntemle inceleyerek giderek büyüyen vergi uyumu yazınına katkı sunmaktır. Bu doğrultuda Web of Science (WOS) veri tabanında

indekslenen 829 makale incelenmiştir. Araştırmanın vergi uyumu çalışma alanının geniş bir resmini sunması, geçmişten günümüze ilgili literatürün seyrinin ortaya koyulması, araştırma boşluklarının belirlenmesi ve gelecek araştırmalara motivasyon oluşturabilecek fikirlerin üretilmesi bakımından faydalı olabileceği düşünülmektedir. Buna göre çalışmada WOS veri tabanında indekslenen ve 1982-2023 yılları arasında yayınlanmış 829 makale, RStudio programında “biblioshiny” paketiyle analiz edilmiştir.

2. Bibliyometrik Analiz Yöntemi ile Vergi Konusuna Yönelik Literatür Araştırması

Bibliyometrik analizler çeşitli konuların literatürdeki eğilim ve seyrini tanımlamada sıklıkla kullanılmaktadır. Bibliyometrik analiz ile incelenen dergi, konu başlığı, yazarlar gibi çeşitli unsurlara dair tanımlayıcı göstergeler sunulmaktadır. Yazar, dergi, kurum, ülke, kaynakça ve anahtar kelimelere ilişkin analizler bibliyometrik analize dayalı araştırmalarda sıklıkla tercih edilen göstergeler arasındadır (Singh vd., 2020: 2). Vergilemeye dair konularda da ilgili yazının genel görünüm ve özelliklerinin ortaya koyulmasında bu ve benzeri bibliyometrik göstergelerden yararlanılmıştır.

Literatürdeki bazı çalışmalar belirli vergi türlerini bibliyometrik yöntemle incelemiştir. Bunlardan birinde Zhang vd. (2016), karbon vergisi literatürünün genel özelliklerini ortaya koymak amacıyla WOS veri tabanına dayalı olarak 1989-2014 dönemini kapsayan çalışmalarla bibliyometrik analiz gerçekleştirmiştir. Öne çıkan sonuçlardan bazıları ABD’nin karbon vergisi yazınında lider bir konuma sahip olduğu, The Vrije University Amsterdam, Massachusetts Institute of Technology ve Stanford University kurumlarının en verimli araştırma enstitüleri olduğu ve sırasıyla Energy Policy (143), Energy Economics (44) ve Energy (38) dergilerinin de en verimli dergiler olduğudur. Bashir vd. (2021) ise, WOS veri tabanında 1999-2019 yılları arasında çevre vergileri konusunda yayınlanmış bilimsel makalelerle bibliyometrik analize dayalı sistematik bir literatür taraması gerçekleştirmiştir. Buna göre akademik araştırma katkısı bakımından ABD’nin başı çektiğini öte yandan Çin’in son yıllarda ilgili konuda en fazla araştırma yapan ülke konumunda olduğu görülmüştür. Çevre vergileri alanında Environmental and Resource Economics, University of London, ve Barcena-Ruiz sırasıyla en üretken dergi, akademik kurum ve yazardır. Ayrıca özet ve anahtar kelime analizleri; climate change, environmental taxes, double dividend, carbon tax, and environmental pollution literatürde sıcak noktalar (hotspots) olarak görülmektedir. Benzer bir diğer araştırmada Babu & Mary (2022), Scopus veri tabanında “green tax” konusunda yayınlanan çalışmaların bibliyometrik analizini gerçekleştirmiştir. 1991-2022 döneminde yayınlanan 223 makalenin analiziyle bazı bulgulara ulaşılmıştır. Bu bulgulardan bazılarına göre; “green tax” çalışmalarının ağırlıklı olarak “Environmental Science” (111 makale) alanında yürütüldüğü ve bunu “Ekonomi, Ekonometri ve Finans” (109 makale) alanının takip ettiği görülmüştür. Anahtar kelime analizleri ise en çok kullanılan anahtar kelimeler arasında; “Taxation”, “Environmental economics”, “Environmental Tax” bulunduğunu göstermiştir. Ayrıca Environmental and Resource Economics ile Sustainability dergileri en üretken dergilerdir.

Dhar & Khandelwal (2020), mal ve hizmet vergisi üzerine yayınlanmış araştırma ve derleme makaleleri içeren bibliyometrik bir analiz gerçekleştirmiştir. Scopus veri tabanında 2004-2019 yayınlanmış 177 makalenin analizi sonucunda; incelenen dönemde mal ve hizmet vergisi çalışmalarının artış trendi gösterdiği, en çok yayın katkısını Hindistan'ın sağladığı, ilgili konuda en üretken yazarların Bidin Zainol ve John Creedy ve en üretken derginin ise Economic And Political Weekly olduğu görülmüştür. Bunlara ek olarak "GST", "Goods and Services tax", "Australia", "Tax System", "Human" ve "Tax" anahtar kelimeleri incelenen makaleler içinde ondan fazla kullanılmıştır. Belirli bir vergiye yönelik inceleme içeren diğer bir çalışmada Torun (2022), "fat tax" konusunda yazılmış ve WOS veri tabanında derlenen 1999-2021 dönemine ait VOSviewer programından yararlanarak 247 çalışmayı kapsayan bibliyometrik bir analiz gerçekleştirmiştir. "Fat tax" konusunda yayın ve atıfların özellikle 2018 yılından itibaren artış gösterdiği ve sırasıyla "obesity," "fat tax," "tax," "health," "food," and "nutrition and public health" ifadelerinin en çok kullanılan anahtar kelimeler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ulusal literatür kapsamlı olmakla birlikte daha genel bir konuyu ele alan bir çalışmada Ya'ü & Saad (2021), Malezya'da vergilemeye dair olan ve Scopus veri tabanında indekslenen çalışmaları bibliyometrik analizle incelemiştir. 88 çalışmanın incelenmesinde Excel, Hazing's Publish or Perish ve VOSviewer yazılımlarından faydalanılmıştır. Araştırmayla ulaşılan bazı sonuçlar; 1977-2020 döneminde çalışmaların sayısında artış eğilimi yaşandığı, toplam yayınlar içinde % 18,18 payı ile Universiti Teknologi MARA'nın en etkili kurum olduğu ve Adhikari, Derashid ve Zhang'ın (2006)'nın incelenen periyotta 187 atıf ile en etkili yazarlar olduğunu göstermiştir. Sökmen Gürçam & Tekin (2021) ise araştırmasında vergi affı ile ilgili olmak üzere; Scopus veri tabanında indekslenen 1952-2020 dönemine ait 95 akademik çalışma ve 1990-2020 dönemine ait Türkiye YÖK Tez Merkezi'nde yayımlanan 45 lisansüstü tezi kapsayan bir bibliyometrik analiz gerçekleştirmiştir. Çalışmada verilerin genel eksenden değerlendirilmesinden hareketle vergi afları konusunda gerçekleştirilen çalışmaların son yıllarda arttığı belirtilmekle birlikte bu artışın maliye disiplini bakımından yeterli bir artış olmadığı ifade edilmiştir. Vergi aflarıyla ilgili bir diğer çalışmada Yelman (2022), YÖK Tez Merkezi veri tabanını kullanarak 48'i yüksek lisans ve 3'ü doktora tezi olmak üzere 51 lisansüstü tezi bibliyometrik yönden incelemiştir. Ulaşılan bulgular en çok tezin 2019 yılında yayınlandığını, çalışmalarda çoğunlukla nicel analiz yöntemlerinin benimsendiğini ve konunun farklı anabilim dalları ve bilim dalları tarafından çalışıldığını göstermektedir.

Öte yandan vergi kaçığına ilişkin araştırmalar literatürde önemli bir yer tutmaktadır. Buele & Guerra (2021) araştırmasında, vergi kaçıklığıyla ilgili 2010-2019 yılları arasında ScienceDirect veri tabanında derlenen bilimsel çalışmaları analiz etmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre vergi kaçıklığına ilişkin en çok analiz edilen unsurun vergi makamlarının etkinliği olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca bulgular makalelerin % 82'sinin Avrupa dergilerinde yayınlanırken; makalelerin % 54'ünün konuyu ekonomik perspektiften ele aldığını göstermiştir. Dijitalleşmenin vergileme alanına yansımaları ise son yılların önemli konularından biridir. Bu doğrultuda Lagodienko & Yakushko (2021), vergi sistemlerinin dijitalleşmesine ilişkin araştırmaların bibliyometrik analizini yapmıştır. Araştırma kapsamında Scopus veri tabanında yer alan makaleler WOSviewer programıyla analiz edilmiştir. Buna göre vergileme konusundaki yayınlar yıllar itibarıyla

düzenli bir artış gösterirken dijitalleşmeye dair çalışmalar ise özellikle son beş yılda keskin bir artış göstermiştir. Ayrıca yayınların en çok İşletme, Yönetim ve Muhasebe (8), Sosyal Bilimler (8), Bilgisayar Bilimleri (6), Mühendislik (6) gibi alanlarda sunulduğu tespit edilmiştir. İlgili literatürde en üretken ülkeler ise Rusya (9 makale), Avusturya (2 makale), İngiltere (2 makale)'dir.

Vergi literatürünün geçmişten günümüze popülerliğini koruyan bir diğer konusu ise optimal vergilemedir. Barbu vd. (2022), optimal vergileme araştırmalarını tematik yönden incelemek ve haritalandırmak amacıyla 1975-2021 yılları arasında WOS'ta derlenen yayınlarla bibliyometrik analiz gerçekleştirmiştir. CiteSpace yazılımından yararlanılan çalışmanın bazı sonuçlarına göre ABD optimal vergileme ve vergi politikalarına ilişkin literatürde lider konumdadır. Ayrıca optimal vergilendirme çalışmalarında en verimli yazarlar Aronsson T., Gahvari F., Weymark J., Boadway R. ve Slemrod J. iken; ilgili konuda en üretken dergiler ise Journal of Public Economics, Economic Letters, Journal of Public Economic Theory, International Tax and Public Finance ve Scandinavian Journal of Economics'tir. Erdem Arslan & Karabulut (2022) ise, vergi politikalarının makroekonomik etkisi konusuna yönelik bibliyometrik bir analiz gerçekleştirmiştir. WOS, Ulakbim ve YÖK Tez Merkezi veri tabanlarından yararlanılarak 2000-2022 yılları arasında yayınlanan 782 adet çalışmanın incelenmesi neticesinde; ABD'nin 196 eserle çalışma alanına en çok katkı sunan ülke olduğu, çalışmaların büyük kısmının ekonomi konusunu ele aldığı ve İngilizce dilinde yazıldığı ve en çok yayının 2021 yılında ortaya koyulduğu çalışmayla ulaşılan bulgulardan bazılarıdır. Vergi uyumu yazınıni hedef alan bir çalışmada Fauzan vd. (2022), vergi uyumuna ilişkin 1960-2021 döneminde Scopus veri tabanında derlenen çalışmaları kapsayan bibliyometrik analize dayalı bir araştırma yapmıştır. 715 çalışmanın Microsoft Excel, VOSviewer ve Harzing's Publish or Perish yazılımlarından yararlanılarak incelendiği araştırmanın başlıca sonuçlarına göre; en çok alıntılanan makalenin yazarlarının ve ortak yazarların çoğunun ABD, Avustralya, Avrupa, Malezya ve Endonezya'dan olduğu görülmüştür. En çok çalışma Journal of Economic Psychology'de yayınlanırken, ilgili alanda en çok yayın yapan kurum ise Universitat Wien (Austria) olmuştur.

Vergileme üzerine gerçekleştirilen bibliyometrik analize dayalı araştırmalar incelendiğinde; bunların konu başlığı, incelenen yayınların kapsamı, yayın dönemi ve metodolojik özellikler gibi yönlerden çeşitlendiğini söylemek mümkündür. Ancak vergi uyumu konusunda geniş bir dönemsel aralıkta WOS veri tabanında indekslenen çalışmaları içeren ve R programıyla gerçekleştirilmiş bir çalışmaya rastlanmamıştır.

3. Metot

Araştırmanın temel amacı vergi uyumu araştırma alanının bibliyometrik analizini gerçekleştirmektir. Bu doğrultuda araştırmanın verisi WOS veri tabanından elde edilmiştir. WOS veri tabanının tercih edilmesinde; oldukça eskiye uzanan geniş bir kapsama sahip olması, kapsamındaki dergilerin çoğunun İngilizce dilinde yayın yapıyor ve etki düzeyinin yüksek dergiler olması etkili olmuştur (Chadegani vd., 2013; Joshi, 2016). Ayrıca WOS veri tabanı araştırma kapsamını başlık, araştırma alanı, anahtar kelime, özet, yayın dili, yayın yılı gibi kriterler doğrultusunda daraltabilmeyi mümkün kılan oldukça işlevsel bir arama yapma özelliğine sahiptir.

Verinin elde edilmesinde WOS Core Collection’da yer alan; Science Citation Index Expanded (1900’dan günümüze), Social Sciences Citation Index (1956’tan günümüze), Arts & Humanities Citation Index (1975’ten günümüze), Conference Proceedings Citation Index-Science (1990’dan günümüze), Conference Proceedings Citation Index-Social Science & Humanities (1990’dan günümüze), Book Citation Index-Science (2005’den günümüze), Book Citation Index-Social Sciences & Humanities (2005’ten günümüze) ve Emerging Sources Citation Index (2015’ten günümüze) indekslerinden yararlanılmıştır. İncelenecek veriyi ele alınacak konu bakımından en doğru ve en kapsamlı kılmak adına başlık ve yazar anahtar kelimesi kriterleri kullanılmıştır. Bu doğrultuda WOS veri tabanında gelişmiş arama özelliğinden yararlanılarak; başlıkta “tax” ve “compliance” ifadeleri bulunan veya anahtar kelimelerinden biri “tax compliance” olan bir tarama gerçekleştirilmiştir ((TI=(tax)) AND TI=(compliance)) OR AK=("tax compliance")). Çıkan sonuçlar üzerinden de ayrıca belge türü makale seçilerek; kitap bölümü, konferans metni, erken görünüm gibi diğer metin türleri kapsam dışı tutulmuştur. Ayrıca yayın dili İngilizce seçilmek suretiyle sınırlamaya gidilmiştir. Buna göre 08.04.23 tarihi itibarıyla 1982-2023 yılları arasında yayınlanmış 829 makale araştırmanın verisini meydana getirmektedir.

Verilerin bibliyometrik analizinde R tabanlı bir paket program olan “*bibliometrix*” ve onunun web tabanlı bir ara yüzü olan “*biblioshiny*” kullanılmıştır. Bibliometrix; açık kaynak kodlu bir yazılım olan R dilinde yazılmış ve kullanıcılarına bibliyometri ve bilimetrede nicel araştırmalar için bir dizi araç sunmaktadır (Aria & Cuccurullo, 2017: 963). Bibliometrix paketinde Rstudio vasıtasıyla kolayca ulaşılabilen bir web arayüzü olan Biblioshiny aracılığıyla; kullanıcıların birçok bibliyometrik nitelikteki analizleri yapmaları mümkün olmaktadır. Bu doğrultuda WOS üzerinden elde edilen 829 makaleye ilişkin bibliyometrik veri Biblioshiny yazılımına tanımlanarak analizler gerçekleştirilmiş ve bulgular görselleştirilmiştir.

4. Bulgular

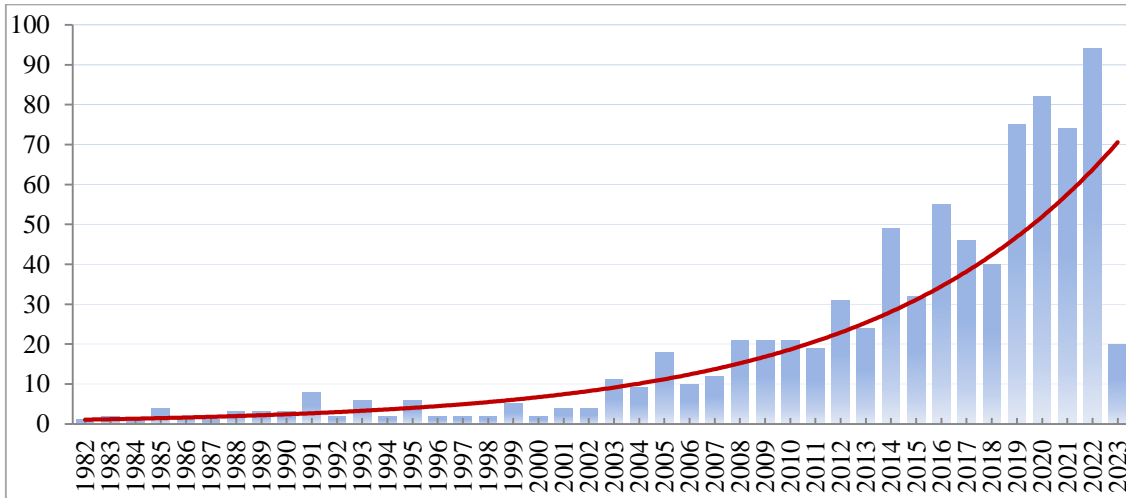
4.1. Genel Özellikler

Çalışma kapsamında analiz edilen 1982-2023 yılları arasında yayınlanmış 829 makaleye ilişkin genel bilgiler tablo 1’de sunulmuştur. Tablo incelendiğinde; makalelerin yayınlandığı 341 dergi olduğu, yayınların yıllık % 7,58 oranında büyüme gösterdiği ve makale başına düşen alıntı oranının 18,26 olduğu görülmektedir. Makalelerin ortalama yaşı ise 8,52’dir. Ortalama yaşın kısmen düşük olmasından hareketle çalışma alanının güncelliğini koruduğu söylenebilir. Makalelerde yararlanılan toplam referans sayısı ise 23146’dır. Öte yandan incelenen makalelerdeki yazar sayısı toplam 1482 olmakla birlikte tek yazarlı makale sayısı 182, bu makalelerin toplam makaleler içindeki oranı % 21’dir. Makale başına ortak yazarlık durumu 2,56 iken uluslararası ortak yazarlık ise % 27,99’dur. Bu yönüyle bulgular vergi uyumunun farklı yazarların birlikte çalışmasına uygun ve ayrıca uluslararası yazar iş birliğinin yüksek olduğu bir çalışma alanı olduğunu doğrulamaktadır.

Tablo 1. Veri Seti Hakkında Genel Bilgiler

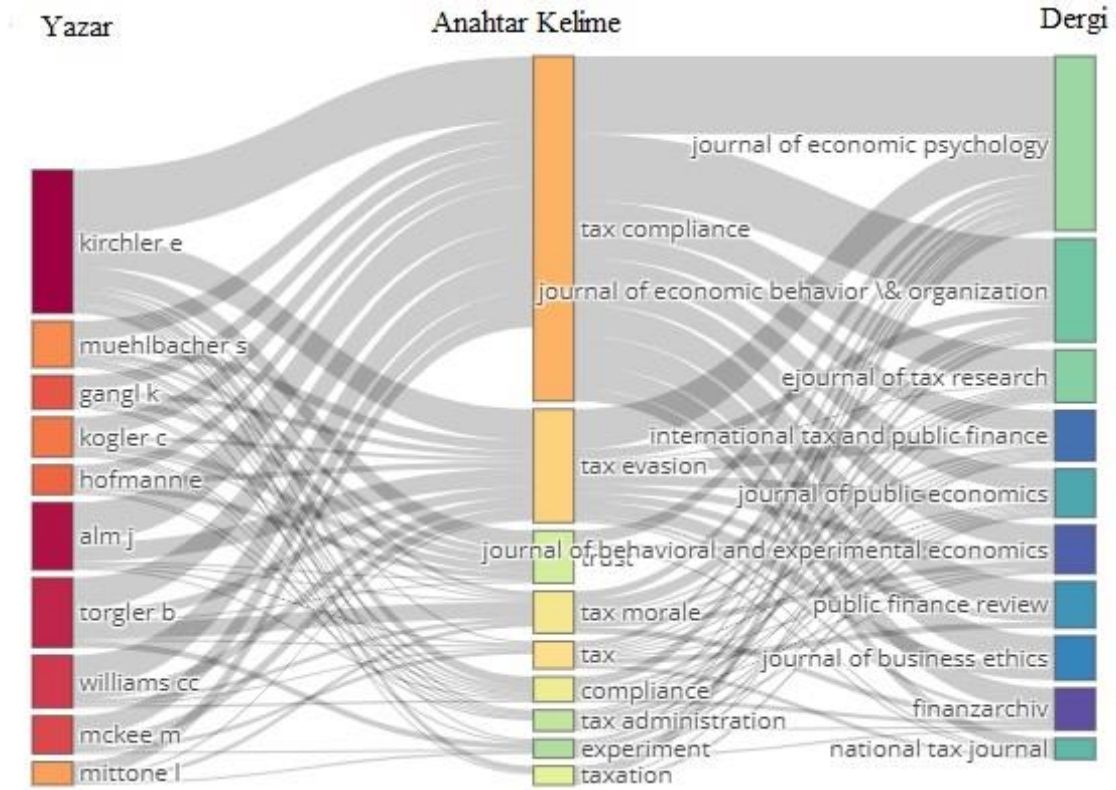
Tanım	Bulgu
Zaman Aralığı	1982-2023
Kaynaklar (Dergi)	341
Makale Sayısı	829
Yıllık Büyüme Oranı (%)	7,58
Makalelerin Ortalama Yaşı	8,52
Makale Başına Ortalama Alıntı	18,76
Referanslar	23146
Yazar Anahtar Kelimeleri	1699
Yazar Sayısı	1484
Tek Yazarlı Makalelerdeki Yazar Sayısı	148
Tek Yazarlı Makale Sayısı	182
Yazar Başına Makale Sayısı	0,55
Makale Başına Yazar Sayısı	1,79
Makale Başına Ortak Yazarlılık	2,56
Uluslararası Ortak Yazarlılık (%)	27,99

İncelenen makalelerin yıllar itibarıyla yayın seyri ise şekil 1’de sunulmuştur. Buna göre en fazla makale 94 ile 2022 yılında yayınlanırken; 1982, 1984 ve 1987 yıllarında ise yalnızca birer makale yayınlanmıştır. Vergi uyumunun özellikle son çeyrek asırdan itibaren ilgi çekici bir çalışma alanı haline geldiği görülmekle birlikte araştırmaya konu olan yayınların yarısından fazlası son yedi yıl içinde yayınlanmıştır. Yayın sayısında yıllar itibarıyla ortalama artış oranı ise % 7,58’dir.

Şekil 1. Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Vergi uyumu alanında incelenen makalelerin kapsamından hareketle alana en çok katkı sağlayan yazarlar, bu yazarların çalışmalarının en çok yayınladığı dergiler ve en çok kullandıkları anahtar kelimeler arasındaki ilişki üç alanlı grafikte şekil 2’de görülmektedir. Değişkenler arasındaki ilişkiler gri renkli bağlantı çizgileriyle görselleştirilmiştir ve dikdörtgenlerin boyutu bu ilgili ögeyle ilişkili çok sayıda makale olduğunu göstermektedir. Soldan sağa doğru incelendiğinde; yazarların vergi uyumu alanında yürüttükleri çalışmalarda sıklıkla kullandıkları anahtar kelimeler ve bu anahtar kelimelerle en çok yayın yaptıkları dergiler görülmektedir. Buna göre en fazla yayın yapan yazar Erich Kirchler, en çok kullanılan anahtar kelime “tax compliance” ve en çok yayın yapan dergi ise Journal of Economic Psychology’dır. “Tax compliance” ve “tax evasion” anahtar kelimeleri grafikteki tüm yazar ve dergilerle ilişkili durumdadır.

Şekil 2. Yazarlar, Anahtar Kelimeler ve Dergiler Arasındaki İlişkinin Sankey Diagramı ile Gösterimi

4.2. Dergi ve Yazarlara İlişkin Bulgular

Tablo 2’de vergi uyumu alanında en fazla yayın yapan dergiler ve bunların h indeks bilgisi, atıf sayıları sunulmaktadır. Buna göre Journal of Economic Psychology 54 makale (% 6,5) ile en üretken dergi konumundadır. Bu derginin yayın odağı ekonomik karar ve süreçlerin davranışsal ve psikolojik yönleridir. Dolayısıyla derginin amaç ve kapsamı bakımından vergi uyumu çalışmaları oldukça uygun görünmektedir. Bu dergiyi

45 makaleyle (% 5,4) Ejournal of Tax Research ve 36 makaleyle (% 4,3) Journal of Economic Behavior & Organization dergileri takip etmektedir. Journal of Economic Psychology dergisi h indeks sıralaması bakımından da lider konumdadır. Tabloda ayrıca dergilerin yerel ve global atıf sayıları da yer almaktadır. Yerel atıflar veri setindeki makalelerin kaynakçalarından hareketle hesaplanırken; global atıf ise çalışma verisinde yer alan makalelerin WOS indeksinde taranan yayınlardan hareketle aldıkları atıf sayısını göstermektedir. Tablo incelendiğinde makalelerin kaynakçalarından hareketle en çok atıf alan dergiler sırasıyla Journal of Public Economics (1824 atıf), Journal of Economic Psychology (1676) ve National Tax Journal (1008)'dir. Global atıf düzeylerine bakıldığında ise Journal of Economic Psychology dergisinin çalışma kapsamında incelenen 54 makalesinden hareketle 2905 atıf aldığı görülmektedir. Tabloyla sunulan bilgiler değerlendirildiğinde Journal of Economic Psychology dergisinin vergi uyumu alanında en üretken ve en etkili dergi konumunda olduğu söylenebilir.

Tablo 2. En Üretken ve Etkili Dergiler

Dergiler	Makale	% (N= 829)	indeks	Atıf (Yerel)	Atıf (Global)
Journal of Economic Psychology	54	6,5	27	1676	2905
Ejournal of Tax Research	45	5,4	10	199	252
Journal of Economic Behavior & Organization	36	4,3	13	530	1041
National Tax Journal	28	3,3	17	1008	1209
Journal of Public Economics	26	3,1	13	1824	927
Public Finance Review	20	2,4	9	185	235
Journal of Business Ethics	17	2,0	10	444	644
International Tax and Public Finance	16	1,9	7	261	143
Journal of Behavioral and Experimental Economics	15	1,8	7	71	141
Finanzarchiv	14	1,6	7	120	145

Vergi uyumu çalışma alanındaki en üretken ve etkili yazarlara ilişkin bilgiler ise tablo 3'te yer almaktadır. İncelenen makaleler kapsamında toplam 1484 farklı yazar bulunmakla birlikte en üretken yazarlar sırasıyla 41 makale ile Erich Kirchler, 37 makale ile James Alm ve 20 makale ile Benno Torgler'dir. Çalışma verisindeki makalelerin kaynakçalarında yer alan referanslardan hareketle; en çok atıf alan yazarların sıralamasının da aynı olduğu görülmektedir. h, g ve m indeksleri bakımından Erich Kirchler lider konumdadır. Diğer yandan Alm, 37 makalesiyle WOS indeksli yayınlardan toplamda 2197 atıf almıştır.

Tablo 3. En Üretken ve Etkili Yazarlar

Yazarlar	Makale	h indeks	g indeks	m indeks	Atıf (Yerel)	Atıf (Global)
Kirchler E.	41	25	41	1,08	784	1943
Alm J.	37	22	37	0,61	721	2197
Torgler B.	20	14	20	0,73	429	1526
Williams C.	18	10	14	0,58	9	200
Mckee M.	16	10	16	0,29	264	667
Gangl K.	10	8	10	0,72	90	276
Hofmann E.	10	8	10	0,50	95	329
Kogler C.	10	8	10	0,72	111	346
Muehlbacher S.	10	8	10	0,50	112	308
Mittone L.	9	5	9	0,33	72	137

Vergi uyumu alanında sorumlu yazarların ülkelerine göre makale sayıları ve iş birliği durumları tablo 4'te verilmiştir. İlgili veriler incelendiğinde sorumlu yazarların büyük kısmının ABD'den olduğu ve ardından İngiltere ve Avustralya'nın geldiği görülmektedir. ABD'den yazarların yayınlarında uluslararası iş birliği düzeyinin nispeten yüksek olmadığı görülmekle birlikte, Avusturya bu bakımdan en yüksek orana sahiptir.

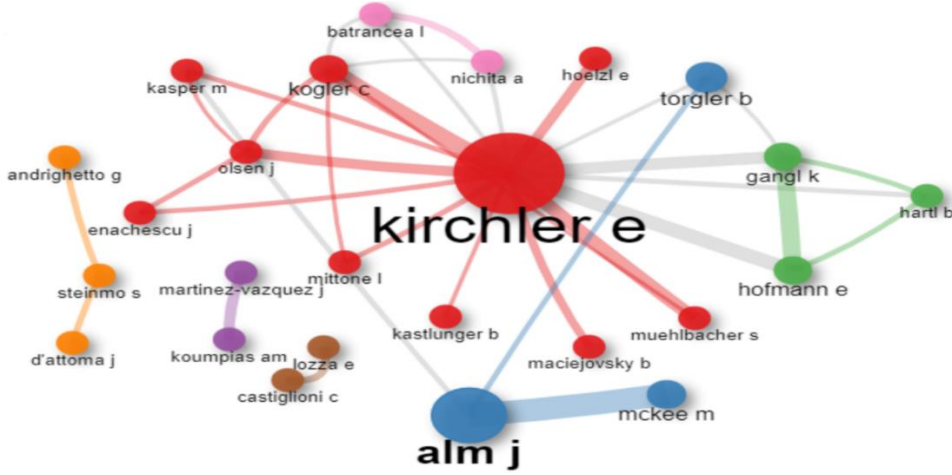
Tablo 4. Sorumlu Yazarlara Göre Ülke Dağılımları

Ülkeler	Makale	% (N=829)	SCP	MCP	MCP Oranı
ABD	206	24,85	161	45	0,218
İngiltere	72	8,69	45	27	0,375
Avustralya	52	6,27	37	15	0,288
Avusturya	48	5,79	21	27	0,563
Almanya	45	5,43	30	15	0,333
İtalya	40	4,83	25	15	0,375
Malezya	31	3,74	23	8	0,258
Endonezya	26	3,14	23	3	0,115
Güney Afrika	24	2,90	23	1	0,042
Kanada	18	2,17	13	5	0,278

Açıklama: Makale; sorumlu yazarın bağlı olduğu ülke başına makale sayısını, SCP; Tek ülkeli yayınları, MCP; çok ülkeli yayınları ve MCP oranı; MCP/makale sayısını ifade etmektedir.

82 farklı ülkeden yazarlar vergi uyumu alanına katkı sunmakla birlikte incelenen makaleler içinde ABD 586 defa yazar ülkesi olarak yer almıştır. Ardından İngiltere ve Avustralya gelmektedir. Kurumlar yönünden bakıldığında ise University of Vienna/Avusturya 92 sıklık düzeyiyle lider konumdadır.

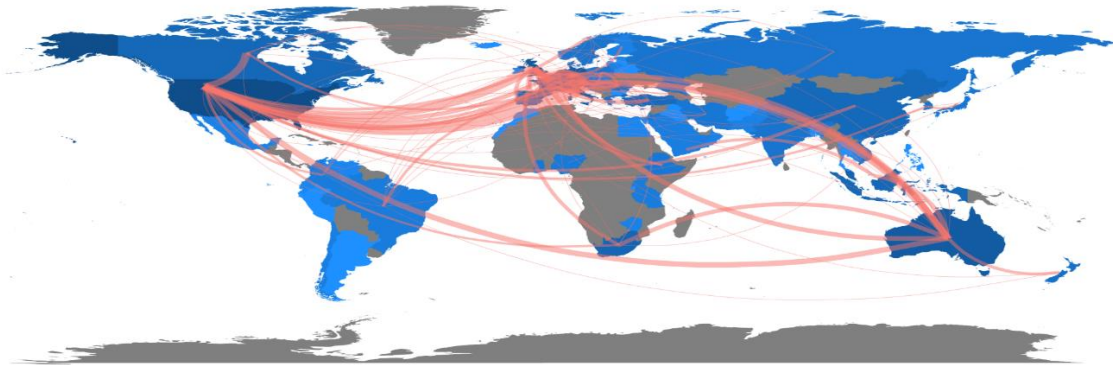
Şekil 3. Yazarlar Arası İş Birliği Durumu

İncelenen 829 makaleden hareketle yazarlar arasındaki iş birliği durumu Şekil 3'te verilmiştir. Bu analizde düğüm sayısı 50 ve Louvain kümeleme algoritması kullanılmıştır. Analiz sonucunda her biri farklı renkle temsil edilen 7 küme ortaya çıkmıştır. Her daire bir yazarı temsil etmekle birlikte, birlikte çalışma gerçekleştirmiş yazarlar çizgi ile birbirine bağlı olarak görülmektedir. Çizgilerin kalınlık düzeyi yazarlar arasındaki ilişkinin büyüklüğünü göstermektedir. Kırmızı renkli küme merkezi konumdadır ve vergi uyumu alanındaki çalışmalarda iş birliği bakımından Erich Kirchler önemli bir yere sahiptir. Dairelerin büyüklüğünden hareketle E. Kirchler'den sonra sırasıyla J. Alm ve B. Torgler makalelerde en çok iş birliği yapılan yazarlardır.

Şekil 4'te ise iş birliği ilişkileri ülke bazında gösterilmiştir. Bu haritada görüldüğü üzere vergi uyumu alanında en fazla iş birliği yapan ülkeler arasında ABD, İngiltere, Avustralya ve Avusturya bulunmaktadır. ABD ve İngiltere 54, Avustralya 44 ve Avusturya ise 39 farklı ülkeden yazarlar ile vergi uyumu yazınına katkı sunmuştur. Aralarında en fazla iş birliğinin gerçekleştiği ülkeler ABD ile İngiltere (19 makale), Almanya ile Avusturya (13 makale) ve Avusturya ile İtalya (12 makale)'dir. Türkiye'nin vergi uyumu yazını bakımından en fazla iş birliği yaptığı ülke 5 makale ile İngiltere'dir. Türkiye 34 farklı ülkeden yazarla iş birliği yapmıştır.

Şekil 4. Ülkelerin İş Birliği Haritası

4.3. Makalelere İlişkin Bulgular

Tablo 5’te incelenen 829 makale kapsamında yerel ve global düzeyde en çok atıf alan makaleler yer almaktadır. Yerel atıflar; incelenen 829 makale içinde yer alan referansları kapsarken, global atıflar ise WOS indeksinde taranan tüm yayınlarca yapılan atıfları kapsamaktadır. Buna göre 2008 yılında yayınlanan Kirchler vd., (2008), 161 yerel ve 429 global düzeydeki atıfla ilk sırada yer almaktadır. Çalışmada kaygan yamaç modeli tanıtılarak; vergi uyumunun gönüllü ve cebri yönünün olduğu ve gönüllü vergi uyumunun ana belirleyicisinin idareye güvenken cebri vergi uyumunun ise ana belirleyicisinin vergi idarelerin gücü olduğu ifade edilmektedir. Çalışmaların ağırlıklı olarak ampirik nitelikte olduğu belirtilmelidir. Öte yandan incelenen makalelerin kaynakçalarından hareketle en çok referans gösterilen (387 defa) yayın ise Allingham & Sandmo tarafından 1972 yılında yayınlanan “Income tax evasion: a theoretical analysis” başlıklı makedir.

Tablo 5. Yerel ve Global Düzeyde En Çok Atıf Alan Makaleler

Makale	Makalenin Başlığı	Atıf (Yerel)	Atıf (Global)
Kirchler vd. (2008)	Enforced versus voluntary tax compliance: The “slippery slope” framework	161	429
Alm & Torgler (2006)	Culture differences and tax morale in the United States and in Europe	96	400
Frey & Torgler (2007)	Tax morale and conditional cooperation	85	306
Alm & Torgler (2011)	Do Ethics Matter? Tax Compliance and Morality	82	211
Cummings vd. (2009)	Tax morale affects tax compliance: Evidence from surveys and an artefactual field experiment	75	207
Alm vd. (1995)	Economic and Noneconomic Factors in Tax Compliance	72	201
Wahl vd. (2010)	Trust in Authorities and Power to Enforce Tax Compliance: An Empirical Analysis of the “Slippery Slope Framework”	71	125
Kirchler & Wahl (2010)	Tax compliance inventory TAX-I: Designing an inventory for surveys of tax compliance	60	91
Alm vd. (1999)	Changing the Social Norm of Tax Compliance by Voting	59	178
Muehlbacher vd. (2011)	Voluntary versus enforced tax compliance: empirical evidence for the “slippery slope” framework	59	100

WOS'ta indekslenen 829 vergi uyumu çalışmalarına ilişkin anahtar kelime, başlık ve özetlerde kullanılan en sık kelimeler tablo 6'da verilmiştir. Tablo incelendiğinde çalışmaya konu olan 829 yayının anahtar kelimelerinde en sık kullanılan üç kelimenin sırasıyla "tax compliance", "tax evasion" ve "tax" olduğu görülmektedir. Başlıklar ve özetlerdeki incelemeler ise ikili kelime grubu olarak gerçekleştirilmiştir. Sık kullanılan kelimeler büyük ölçüde anahtar kelimeler, başlıklar ve özetler yönünden benzerlik göstermektedir. Öte yandan vergi ahlakı ve uyum maliyeti kavramlarının incelenen makalelerde sık kullanıldığı göze çarpmaktadır.

Tablo 6. Anahtar Kelimeler, Başlıklar ve Özetlerde En Sık Geçen Kelimeler

Anahtar Kelimeler		Başlıklar*		Özetler*	
Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık
tax compliance	449	tax compliance	452	tax compliance	1264
tax evasion	127	tax evasion	39	tax evasion	238
tax	71	compliance costs	38	tax morale	163
tax morale	63	income tax	35	tax authorities	147
compliance	53	tax morale	33	compliance costs	146
taxation	27	compliance evidence	28	income tax	125
trust	27	compliance behavior	20	tax system	119
tax administration	22	compliance behaviour	15	tax authority	95
experiment	20	corporate tax	15	tax administration	88
evasion	19	field experiment	15	compliance behavior	80

Açıklama: * İkili kelime grupları raporlanmıştır.

Şekil 5'te ise keywords plus verisinden hareketle en sık kullanılan kelimelerden oluşan bir kelime bulutu oluşturulmuştur. Keywords plus, bir makalenin referanslarının başlıklarında sıklıkla geçmekle birlikte, makalelerin kendi başlığında yer almayan sözcük ya da sözcük gruplarıdır. Keywords plus, Clarivate veri tabanlarına özgü özel bir algoritmaya dayanmaktadır (clarivate.com, 2022). Buna göre sıklık bakımından sırasıyla 250 defa ile "evasion", 111 defa ile "morale" ve 84 defa ile "taxation" kelimeleri öne çıkmaktadır. Kelime boyutunun büyümesi ve merkeze yaklaşması, ilgili kelimenin var olma sıklığıyla doğru orantılıdır.

Şekil 5. Kelime Bulutu

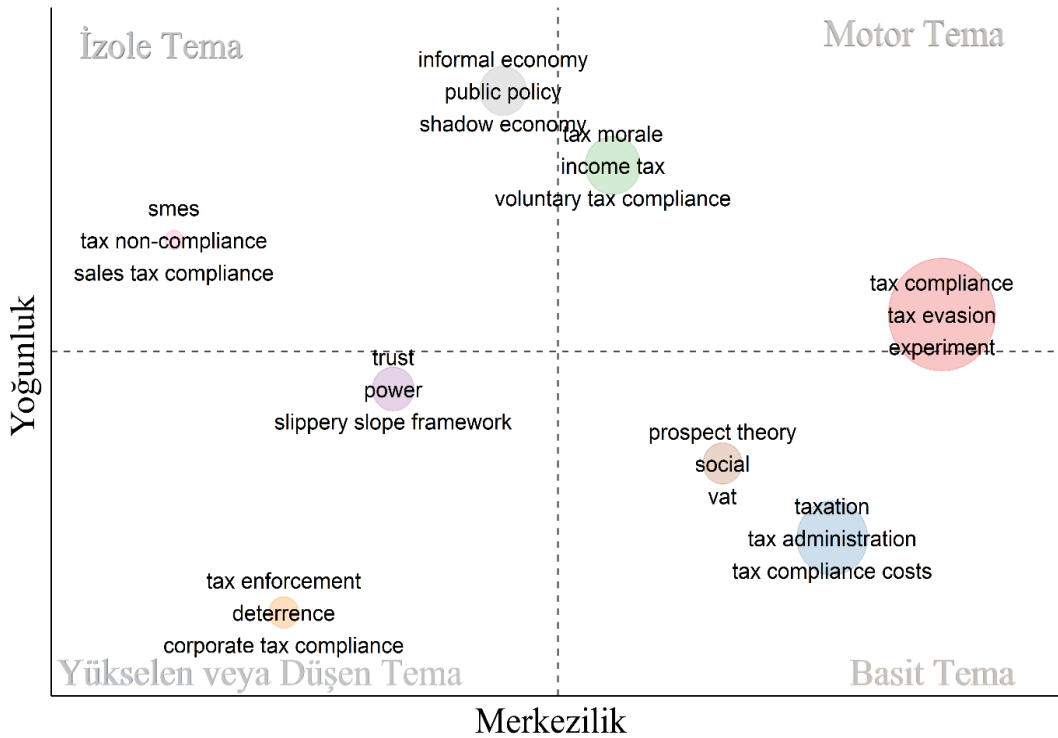
Araştırılan alana dair odaklanılan çalışma konularının gelişiminin ve öneminin incelenmesinde kullanılabilir analizlerden biri de tematik haritalamadır. Tematik haritada bulunan y eksenini yoğunluğu ve x eksenini ise merkeziliği temsil etmektedir. Merkezilik seçilen konunun önemini, yoğunluk ise ilgili temanın gelişimini yansıtmaktadır (Cahlik, 2000: 375; Aria vd., 2021: 544). Diyagram, temaların niteliğini betimleyen dört farklı alana sahiptir (Cobo vd., 2015: 8; Aria vd., 2021: 544, 545).

- ✓ Sağ üst bölümde yer alan temalar; hem gelişmiş nitelikte hem de araştırma alanının yapılandırılması açısından önemli temalardır. Bu alandaki temalar yüksek yoğunluğu ve yüksek merkeziliği temsil etmekte ve motor temalar olarak adlandırılmaktadır.
- ✓ Sol üst bölümde bulunan temalar; oldukça gelişmiş ancak izole nitelikli temalardır. Yüksek yoğunluk ve düşük merkezilik ile karakterizedirler. Önemli dış bağlara sahip olmadıkları için bu temalar yalnızca marjinal bir öneme sahiptir. Bu alandaki temalar çok özel ve periferik niteliktedir.
- ✓ Sol alt bölümdeki temalar; hem düşük merkeziliğe hem de düşük yoğunluğa sahiptir ve çoğunlukla ortaya çıkan veya kaybolma sürecindeki temaları temsil etmektedirler.
- ✓ Sağ alt bölümdeki temalar; araştırma alanı için önemli olmakla birlikte yeterli düzeyde geliştirilmemiş temalardır. Düşük yoğunluk ancak yüksek merkeziliğe sahip temalardır. Bu temalar üzerine çok fazla sayıda araştırma yapılmıştır.

Şekil 6'da yazar anahtar kelimelerine dayalı tematik harita sunulmaktadır. Anahtar sözcük sayısı 250, minimum küme sıklığı 5 ve kümeleme algoritması olarak da Louvain seçilmiştir. Grafik incelendiğinde bahsedilen dört bölümde toplam sekiz kümelenme meydana geldiği görülmektedir. Grafikte her kümeyi temsil eden üç farklı

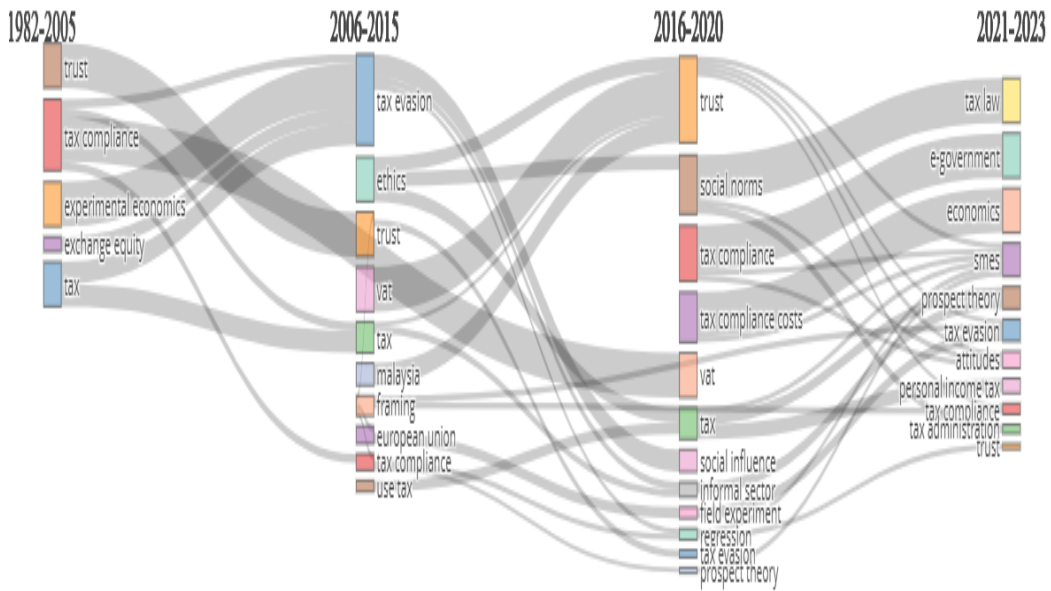
anahtar kelime yer almaktadır. Motor temalar iki kümeden oluşmuştur. Birinci küme “tax compliance”, “tax evasion” ve “experiment” anahtar kelimelerinden, ikinci küme ise “tax morale”, “income tax” ve “voluntary tax compliance” anahtar kelimelerinden meydana gelmektedir. Bu temaların vergi uyumu çalışma alanının odak konularını meydana getirdiği ve alanın gelişimi açısından da önemli rol oynadığı söylenebilir. İzole temalar da iki kümeden oluşmaktadır. Bu kümelerden birincisinde “informal economy”, “public policy” ve “shadow economy” anahtar kelimeleri; ikincisinde ise “smes”, “tax non-compliance” ve “sales tax compliance” anahtar kelimeleri yer almaktadır. Bu temaların araştırmacılar tarafından görece az çalışılmış ve yeterince geliştirilmemiş olmasına karşın yazının gelişimi açısından öneme sahip temalar olduğu ifade edilebilir. Yükselen veya düşen temalar kapsamında da iki küme ortaya çıkmıştır. Birinci kümede “trust”, “power” ve “slippery slope framework”; ikincide ise “tax enforcement”, “deterrence” ve “corporate tax compliance” anahtar kelimeleri görülmektedir. Bu temalar çalışma alanı bakımından nispeten yeni ortaya çıkmış ya da önemini yitirmeye başlamış konuları oluşturmaktadır. Basit tema alanında yer alan birinci kümede “taxation”, “tax administration” ve “tax compliance costs”; ikinci kümede ise “prospect theory”, “social” ve “vat” anahtar kelimeleri öne çıkmaktadır. Bu alandaki temalar sık çalışılmakla birlikte gelişim süreci devam eden ve alan için marjinal öneme sahip temalardır.

Şekil 6. Tematik Harita

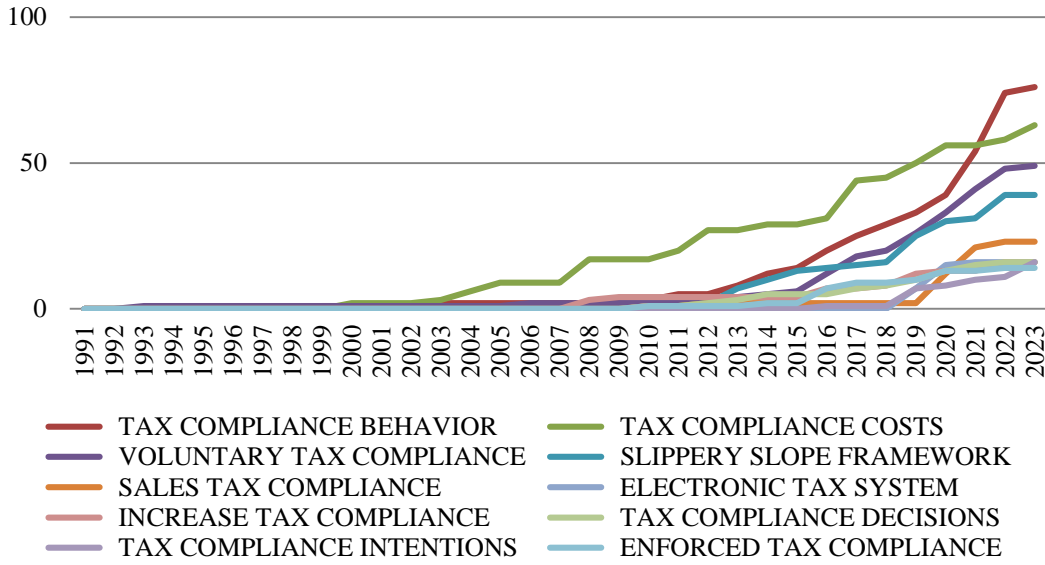

Vergi uyumu yazınında geçmişten günümüze alt temaların gelişim seyrini görebilmek adına yazar anahtar kelimelerinin tematik evrimi incelenmiştir. Makalelerin 1982 yılından itibaren tematik gelişimini incelerken, dört döneme ayrılmış ve kümeleme algoritması olarak Louvain seçilmiştir. İlk yıllarda makalelerin az olması nedeniyle geçmişten günümüze dönem aralıkları daraltılmıştır. Şekil 7’de verildiği üzere 1982-2005 döneminde “tax compliance”, “experimental economics” ve “trust” anahtar kelimeleri öne çıkmakla birlikte bu dönemdeki “experimental economics” temasının 2006-2015 döneminde özellikle “tax evasion” temasını beslediği ve daha sonraki dönemlerde yer almadığı görülmektedir. “Trust” teması popülerliğini 2006-2015 döneminde de korumakla birlikte, bu tema 2015-2020 döneminin vergi uyumu çalışma alanında en popüler tema olmuştur. Yakın dönemde ise “tax law”, “e-government” ve “economics” temaları popülerlik kazanmıştır.

Şekil 7. Tematik Evrim

Vergi uyumu çalışma alanında geçmişten günümüze popülerlik kazanan konulara dair fikir edinebilmek adına; veri setinde yer alan makalelerin özetlerinde yıllar itibarıyla en çok kullanılan üçlü kelime grupları Şekil 8’de yer almaktadır. 1991-2023 yıllarının dikkate alındığı grafiğe göre; en sık kullanılan “tax compliance costs” ifadesi ilk kez 2000 yılında kullanılmış ve 2003 yılından itibaren de ivme kazanmıştır. Özellikle 2010 yılından itibaren “voluntary tax compliance” ve “slippery slope framework” ifadesinin kullanımının arttığı dikkat çekmektedir. Son yıllarda ise “electronic tax system” ve “sales tax compliance” ifadelerinin kullanımında artış yaşanmıştır.

Şekil 8. Yayın Özetlerindeki Üçlü Kelime Gruplarına İlişkin Dinamik Kelime Analizi**4.4. Bibliyometrik Bazı Yasaların İncelenmesi**

Bibliyometrik yasalar; genel itibarıyla yazar, dergi, yayın, atıf gibi belirli göstergelere ilişkin çeşitli hesaplamalar içeren yasalardır. Bibliyometrik yasalar içinde öne çıkanlar; Bradford Yasası, Lotka Yasası, Price Yasası ve Pareto Yasası'dır.

S. C. Bradford tarafından 1934 yılında formüle edilen Bradford Yasası'na göre; herhangi bir alanda yazılmış yayınlar derlendiğinde her zaman o konu veya disipline ilişkin yazılmış makalelerin önemli bir yüzdesini (1/3'ü) oluşturan küçük bir temel dergi grubu bulunmaktadır. Yayınların geriye kalan diğer 1/3'lük kısmının ise ilk önceki çekirdek dergi grubundan daha büyük bir dergi grubu tarafından yayınlandığı ve son 1/3'lük kısmı yayınlayan çok daha büyük bir dergi grubu olduğu görülmektedir (Garfield, 1980: 477). Veri setindeki 829 makale açısından bakıldığında ise; "Journal of Economic Psychology", "EJournal of Tax Research", "Journal of Economic Behaviour & Organization", "National Tax Journal", "Journal of Public Economics", "Public Finance Review", "Journal of Business Ethics", "International Tax and Public Finance", "Journal of Behavioral and Experimental Economics", "Finanzarchiv" ve "Journal of Tax Administration" dergilerinin çekirdek dergi grubunu oluşturduğu görülmüştür. Bu on bir dergi, 283 makale ile toplam makalelerin % 34'ünü yayınlamıştır. Vergi uyumu çalışma alanına ikinci ve daha büyük dergi grubunda yer alan 80 dergi 275 makale (% 33) ile ve üçüncü grupta yer alan 250 dergi ise 271 makale (% 32) ile katkı sunmuştur.

Bradford Yasası dergilerin yayın durumlarını dikkate alırken Lotka Yasası ise yazarların yayın dağılımlarıyla ilgilenmektedir. Lotka Yasası; Alfred J. Lotka tarafından ortaya koyulmakla birlikte yazarların ürettikleri yayınları ve katkı düzeylerini gözlemleme imkânı sunmaktadır. Bu yasaya göre; bir alandaki yazarların büyük bir kısmı alana tek bir yayınla katkı sunarken, bu yazar sayısından çok daha az sayıda yazar ise birden fazla yayınla katkı sunmaktadır. Rowlands (2005) bu yasayı, alana bir yayınla katkıda bulunan

yazarların oranının % 60, iki yayınlara katkı sunanların % 15 ve üç yayınlara katkı sunanların ise % 7 olması gerektiği şeklinde değerlendirmiştir. Lotka Yasası bakımından veri setinde yer alan 829 makale değerlendirildiğinde; vergi uyumu çalışma alanında tek bir makaleyle var olan 1202 yazar bulunmakta ve toplam yazar sayısının % 81'ini oluşturmaktadır. Alanda iki makalesi bulunan yazar sayısı ise 167 (% 11,3), üç makalesi olan yazar sayısı 58 (% 3,9), dört makalesi olan yazar sayısı 22 (% 1,5) ve geri kalan 35 yazarın dörtten daha fazla yayını olan yazarlardan oluştuğu ve yazarlar içindeki payı % 2,3'tür. Dolayısıyla bulguların Lotka Yasası'nı desteklemediği belirtilmelidir.

Yayın sayılarından hareketle dergilerin üretkenliğinin değerlendirildiği diğer bir yasa; karekök yasası olarak da bilinen Price Yasası'dır. Bu yasaya göre; alandaki tüm yayınların sayısının yarısı, alandaki tüm dergilerin sayısının karekökü kadar dergi tarafından yayınlanmıştır (Egghe & Rousseau, 1990: 362). Yasa veri seti bakımından değerlendirildiğinde; bibliyometrik analizi gerçekleştirilen 829 makale 341 farklı dergi tarafından yayınlanmıştır. Buna göre 18 derginin (341 derginin karekökü) toplam makalelerin yarısını yani 414 makaleyi yayınlamış olması beklenmektedir. Ancak en çok yayın yapan 18 derginin toplamda 339 makale yayınladığı görülmüştür. Öte yandan Price Yasası'nı yazarlar yönünden de sınamak mümkündür. Araştırma kapsamında incelenen makaleler 1484 farklı yazar tarafından ortaya koyulmuştur. Toplam yazar sayısının karekökü kadar yazar (38 yazar), 414 makaleyi yazmış olması gerekmele birlikte en çok yayın yapan 38 yazar toplam 334 makale yayınlamıştır. Dolayısıyla dergi ve yazar yönünden bu yasaya uyulmadığı söylenebilir.

Bibliyometrik çalışmalarda sıklıkla irdelenen bir diğer yasa ise 80/20 kuralı olarak da bilinen Pareto Yasası'dır. Bu yasa da esas itibarıyla yazar/dergi ve yayın sayısı dağılımına ilişkindir. Yasaya göre; alanda yazılan makalelerin % 80'inin, o alanda yayın yapan dergilerin % 20'si tarafından yayınlanması beklenir. Dolayısıyla bu çalışmada yer alan 341 derginin % 20'si olan 68 derginin, 829 makalenin % 80'i olan 663 makaleyi yayınlamış olması gerekir. Ancak veri seti incelendiğinde en çok yayın yapan 68 derginin toplamda 512 makaleyi yayınladığı görülmüştür. İlgili yasaya yazarlar ekseninden bakıldığında ise; 1484 yazarın % 20'si olan 296 yazarın, 829 makalenin % 80'i olan 663 makaleyi yazmış olması gerekmektedir. Analiz neticesinde yazarların % 20'sinin makalelerin % 55'ine katkı sunduğu anlaşılmıştır. Alana tek çalışmayla katkı sunan yazarların fazla olması bu sonuçta etkilidir. Elde edilen bulgular dergi ve yazarlar yönünden Pareto Yasası'nı desteklememektedir.

5. Sonuç

Bu araştırmada davranışsal maliyenin geçmişten günümüze popüler çalışma alanlarından biri olan vergi uyumu yazınının bibliyometrik analizinin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda WOS'ta taranan dergilerde vergi uyumu çalışma alanında İngilizce dilinde 1982-2023 döneminde yayınlanmış 829 makale analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında yayın bilgileri, dergiler, yazarlar, atıf durumu, ülkeler arası iş birliği, tematik analiz gibi çeşitli göstergeler sunulmuştur.

Yıllar itibarıyla yayın dağılımlarından da görüleceği üzere özellikle son çeyrek asırda vergi uyumu çalışmalarının sayısında yükseliş ivmesi görülmektedir. İncelenen

makalelerin yarısından fazlası son yedi yıl içinde, % 80'e yakını son on yılda yayınlanmıştır. Vergi uyumu konusu esasen vergiler kadar eski olmakla birlikte; akademik çevrelerin dışında da geniş bir kitleyi ilgilendirmesi, sahip olduğu disiplinler arası boyutu ve keşfedilmeye devam eder niteliğiyle güncelliğini korumaktadır. Öyle ki özellikle vergi uyumunun belirleyicileri hususu toplumdaki topluma hatta bireyden bireye değişen yönüyle uzun yıllardır özgün bir çalışma alanını oluşturmaktadır.

Değerlendirmeye alınan 829 makale; dergilerin üretkenliği yönünden değerlendirildiğinde 341 farklı dergi olmakla birlikte bu dergiler içinde sırasıyla Journal of Economic Psychology (54 makale), Ejournal of Tax Research (45 makale) ve Journal of Economic Behavior & Organization (36 makale) öne çıkmaktadır. Journal of Economic Psychology dergisi global atıf düzeyi ve h indeksi bakımından da lider konumdadır. Bradford Yasası'nın incelenmesi bağlamında gerçekleştirilen analiz neticesinde; söz konusu dergilerin de içinde bulunduğu çekirdek grupta yer alan on bir dergi saptanmış ve bu dergilerin yasaya uygun olarak tüm makalelerin yaklaşık 1/3'ünü yayınladığı görülmüştür. Yazarlar ekseninden gerçekleştirilen incelemelerde ise sırasıyla; alana katkı sunan 1484 farklı yazar içinde Erich Kirchler (41 makale), James Alm (37 makale) ve Benno Torgler (20 makale) hem yayın sayısı hem de alınan atıf sayısı bakımından başta gelen yazarları oluşturmaktadır. Yazar ve yayın sayısı dağılımı incelenen 829 makale bakımından Lotka Yasası'na uymamaktadır. Çalışma verisi yazar ve dergi eksenlerinden incelenen Price ve Pareto Yasaları bakımından da onaylanmamıştır.

Sorumlu yazarların ülkelerinden hareketle; en çok yayın yapan ülkelerin ABD, İngiltere, Avustralya ve Avusturya olduğu görülmüştür. Bu ülkeler aynı zamanda diğer ülkelerle vergi uyumu çalışmalarında gerçekleştirdiği iş birliği yüksek ülkelerdir. Türkiye ise bu bağlamda 34 farklı ülkeyle iş birliği gerçekleştirmiştir. Diğer yandan iş birliği durumuna yazarlar ekseninden bakıldığında en çok iş birliği gerçekleştirilen yazarların sırasıyla E. Kirchler, J. Alm ve B. Torgler olduğu görülmüştür.

Kelime analizleri doğrultusunda vergi uyumu çalışma alanındaki makalelerin hangi konular üzerinde yoğunlaştığı irdelenmeye çalışılmıştır. Yazar anahtar kelimeleri, keywords plus, makale başlığı ve özetine dair incelemeler neticesinde; "tax compliance", "tax evasion", "tax morale" ve "compliance costs" ifadelerinin öne çıktığı görülmüştür. Yazar anahtar kelimelerine yönelik gerçekleştirilen tematik harita incelendiğinde ise izole kısımda yer alan "informal economy", "shadow economy", "smes" ve "sales tax compliance" konuları vergi uyumu ekseninden az çalışılmakla beraber, gelecek çalışmalarla alanın zenginleştirilmesinde rol oynayabilir. Öte yandan tematik evrim grafiğinde görüldüğü üzere yakın dönemde "tax law", "e-government" ve "economics" gibi temalara yönelim de dikkat çekicidir.

Araştırmanın vergi uyumu alanının genel görünümünü ortaya koyması bakımından yazına katkı sunacağı düşünülmektedir. Öyle ki çalışmayla alana dair okuma yapan araştırmacılara ve ilgililere yönelik; hangi dergilerin, yazarların ve ülkelerin öne çıktığı, araştırmaların hangi çalışma konuları çevresinde gerçekleştiği, alanın gelişiminde öneme sahip makalelerin hangileri olduğu gibi konularda ipuçları sağlayabilecek bilgiler sunulmuştur. Öte yandan çalışmanın gelecek araştırmalar açısından motivasyon olabilecek bazı sınırlılıkları da söz konusudur. Çalışmada tek bir veri tabanının kullanılmış olması çalışmanın başlıca kısıtını oluşturmaktadır. Birden fazla veri tabanının kullanılması

daha genellenebilir bulguların sunulması ve karşılaştırmanın yapılabilmesi açısından yararlı olabilir. Ayrıca belge türü olarak makale seçilmiştir. Dolayısıyla oldukça fazla atfı alan ve yazında önemli bir yere sahip bazı kitaplar araştırmaya dahil edilmemiştir. Ayrıca veri setinin oluşumu sürecinde gerçekleştirilen aramada İngilizce kelimeler kullanıldığı için diğer dillerde yayınlanan makaleler araştırmaya dahil edilmemiştir. Buna göre gelecekte farklı veri tabanlarını, farklı dilleri, farklı formattaki eserleri ve daha geniş bir periyodu kapsayan araştırmalar literatürün zenginleşmesine hizmet edebilir.

Etik Kurul Onayı: Etik kurul belgesi gerektiren bir çalışma değildir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları:

Hamdi Furkan Günay - Fikir ve Amaç, Planlama ve Tasarım, Veri Toplama, Veri Analizi ve Tartışma, Literatür ve Atıf, Yazım ve Format, Son Onay ve Sorumluluk, Genel Katkı Düzeyi - % 100.

Çıkar Çatışması: Yazar herhangi bir çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Kaynakça

- Alm, J., Sanchez, I. & De Juan, A. (1995). "Economic and Noneconomic Factors in Tax Compliance". *Kyklos*. 48(1), 1-18, <https://doi.org/10.1111/j.1467-6435.1995.tb02312.x>.
- Alm, J., McClelland, G. H. & Schulze, W. D. (1999). "Changing the Social Norm of Tax Compliance by Voting". *Kyklos*. 52, 141-171, <https://doi.org/10.1111/j.1467-6435.1999.tb01440.x>.
- Alm, J. & Torgler, B. (2006). "Culture differences and tax morale in the United States and in Europe". *Journal of Economic Psychology*. 27(2), 224-246, <https://doi.org/10.1016/j.joep.2005.09.002>.
- Alm, J. & Torgler, B. (2011). "Do Ethics Matter? Tax Compliance and Morality". *J Bus Ethics*. 101, 635-651, <https://doi.org/10.1007/s10551-011-0761-9>.
- Aria, M. & Cuccurullo, C. (2017). "Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis". *Journal of Informetrics*. 11(4), 959-975.
- Aria, M., Alterisio, A., Scandurra, A., Pinelli, C. & D'Aniello, B. (2021). "The scholar's best friend: research trends in dog cognitive and behavioral studies". *Anim Cogn*. 24, 541-553.
- Babu, P. E. & Mary, R. (2022). "Exploring the Research Trends in Green Tax: Bibliometric Analysis". *International Journal of Energy Economics and Policy*. 12(6), 157-162, <https://doi.org/10.32479/ijeep.13462>.
- Barbu, L., Mihaiu, D. M., Şerban, R. & Opreana, A. (2022). "Knowledge Mapping of Optimal Taxation Studies: A Bibliometric Analysis and Network Visualization". *Sustainability*. 14, 1043, <https://doi.org/10.3390/su14021043>.

- Bashir, M., Benjiang, M.A., Komal, B. & Bashir, M.A. (2021). "Analysis of Environmental Taxes Publications: A Bibliometric and Systematic Literature Review". *Environ. Sci. Pollut. Res.* 28, 20700–20716.
- Buele, I. & Guerra, T. (2021). "Bibliometric Analysis of Scientific Production on Tax Evasion in ScienceDirect, Years 2010 to 2019". *J. Leg. Ethical Regul. Issues.* 24, 1–15.
- Cahlik, T. (2000). "Comparison of the Maps of Science". *Scientometrics.* 49, 373–387.
- Chadegani, A. A., Salehi, H., Yunus, M., Farhadi, H., Fooladi, M., Farhadi, M. & Ale Ebrahim, N. (2013). "A comparison between two main academic literature collections: Web of Science and Scopus databases". *Asian Social Science.* 9(5), 18–26.
- Clarivate.com (2022). "KeyWords plus generation, creation, and changes." https://support.clarivate.com/s/article/KeyWords-Plus-generation-creation-and-changes?language=en_US (22.04.2023).
- Cobo, M. J., Martínez, M. A., Gutiérrez-Salcedo, M., Fujita, H. & Herrera-Viedma, E. E. (2015). "25 years at Knowledge-Based Systems". *Knowledge Based Systems.* 80, 3-13.
- Cummings, R. G., Martinez-Vazquez, J., McKee, M. & Torgler, B. (2009). "Tax morale affects tax compliance: Evidence from surveys and an artefactual field experiment". *Journal of Economic Behavior & Organization.* 70(3), 447-457, <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2008.02.010>.
- Dhar, K. & Khandelwal, U. (2020). "Bibliometric Analysis of Research on Goods and Service Tax from 2004 to 2019". *Acad. Account. Financ. Stud. J.* 24, 1–10.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N. & Lim, W. M. (2021). "How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines". *Journal of Business Research.* 133, 285–296.
- Durieux, V. & Gevenois, P. A. (2010). "Bibliometric indicators: Quality measurements of scientific publication". *Radiology.* 255(2), 342-351.
- Egghe L. & Rousseau, R. (1990). *Introduction to informetrics quantitative methods in library, documentation and information science.* <http://eprints.rclis.org/6011/> (24.04.2023).
- Erdem Arslan, K. & Karabulut, K. (2022). "Vergi Politikalarının Makroekonomik Etkisine İlişkin Yayınların Bibliyometrik Analizi". *Journal of Business and Communication Studies.* 1(2), 117-129.
- Fauzan, F., Ibrahim, M. & Jahja, A. S. (2022). "A Scholarly Examination of Tax Compliance: A Bibliometric Analysis (1960-2021)". *Journal of Indonesian Economy and Business.* 37(1), 52-72.
- Frey, B. S. & Torgler, B. (2007). "Tax morale and conditional cooperation". *Journal of Comparative Economics.* 35(1), 136-159, <https://doi.org/10.1016/j.jce.2006.10.006>.
- Garfield, E. (1980). "Bradford's law and related statistical patterns". *Essays of An Information Scientist.* 4, 476-483.
- Hofmann, E., Hoelzl, E. & Kirchler, E. (2008). "Preconditions of Voluntary Tax Compliance: Knowledge and Evaluation of Taxation, Norms, Fairness, and Motivation to Cooperate". *Z Psychol.* 216(4), 209–217.
- James, S. & Alley, C. (2002). "Tax Compliance, Self-assessment and Tax Administration". *Journal of Finance, and Management in Public Services.* 2(2), 27-72.

- Joshi, A. (2016). "Comparison Between Scopus & ISI Web of Science". *Journal Global Values*. VII(1), 1-11.
- Kirchler, E., Hoelzl, E. & Wahl, I. (2008). "Enforced versus voluntary tax compliance: The "slippery slope" framework". *Journal of Economic Psychology*. 29(2), 210-225, <https://doi.org/10.1016/j.joep.2007.05.004>.
- Kirchler, E. & Wahl, I. (2010). "Tax compliance inventory TAX-I: Designing an inventory for surveys of tax compliance". *Journal of Economic Psychology*. 31(3), 331-346, <https://doi.org/10.1016/j.joep.2010.01.002>.
- Lagodiienko, N. & Yakushko, I. (2021). "Digital innovations in taxation: bibliometric analysis". *Marketing and Management of Innovations*. 3, 66-77.
- Martinez-Lopez, F. J., Merigo, J. M., Valenzuela-Fernández, L. & Nicolas, C. (2017). "Fifty years of the European Journal of Marketing: a bibliometric analysis". *European Journal of Marketing*. 52(1/2), 439-468.
- Mora, L., Bolici, R. & Deakin, M. (2017). "The First Two Decades of Smart-City Research: A Bibliometric Analysis". *Journal of Urban Technology*. 24(1), 3–27.
- Muehlbacher, S., Kirchler, E. & Schwarzenberger, H. (2011). "Voluntary versus enforced tax compliance: empirical evidence for the "slippery slope" framework". *Eur J Law Econ*. 32, 89–97, <https://doi.org/10.1007/s10657-011-9236-9>.
- Rowlands, I., 2005. "Emerald Authorship Data, Lotka's Law and Research Productivity". *Aslib Proceedings*. 57(1), 5-10.
- Singh, S., Dhir, S. Das, V. M. & Sharma, A. (2020). "Bibliometric overview of the Technological Forecasting and Social Change journal: Analysis from 1970 to 2018". *Technological Forecasting & Social Change*. 154, 119963.
- Sökmen Gürçam, Ö. & Tekin, A. (2021). "Vergi Affı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Bibliyometrik Analizi". *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 30(3), 68-78.
- Torun, M. (2020). "A Bibliometric Analysis on Fat Tax". *Arch Health Sci Res*. 10.5152/ArcHealthSciRes.2022.22012.
- Wahl, I., Kastlunger, B. & Kirchler, E. (2010). "Trust in Authorities and Power to Enforce Tax Compliance: An Empirical Analysis of the "Slippery Slope" Framework". *Law & Policy*. 32, 383-406, <https://doi.org/10.1111/j.1467-9930.2010.00327.x>.
- Ya'û, A. & Saad, N. (2021). "Bibliometric Analysis Of Published Literature On Taxation In Malaysia, Based On Scopus Database". *Journal of Business Management and Accounting*. 11(1), 59-86.
- Yelman, E. (2022). "Türkiye'de Vergi Afları Üzerine Yazılmış Olan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi". *International Journal of Public Finance*. 7(1), 211-238.
- Zhang, K., Wang, Q., Liang, Q. M., & Chen, H. (2016). "A bibliometric analysis of research on carbon tax from 1989 to 2014". *Renewable and Sustainable Energy Reviews*. 58, 297-310.